MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI

BKE KÖZMŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁGA LAPJA

tamp●nt

V. évf. 3 szám
márc 15 - márc 28.

1 9 9 0

márc 16 – 25

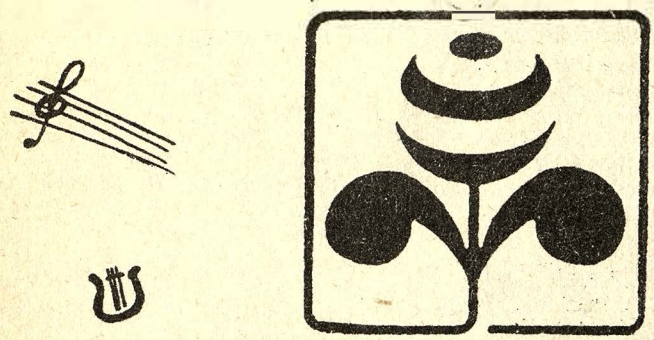

BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL

BME PROGRAM:

SCHONHERZ KOLLEGIUM Bp. XI. Irinyi u. 42.

márc.15.19.30: Jazzklub: Lucky Boys Dixieland Band
márc.19.18.00: KOMO: Hitchcock: Family Plot /angol ny./
márc.20.18.00: KV-HAZ: Hobo
márc.21.19.30: Terebesi est
márc.22.19.30: Jazzklub: Trió Stendhal
márc.26.18.00: KOMO -a film cime később, plakátokon látható
márc.27.19.30: "HORS CONCOURS" klub
- amatör muveszek, muvészetkedvelők klubja -
márc.28.19.30: Tánclub: Country
márc.29.19.30: Jazzklub: Benkó Dixieland Band

BERCSÉNYI KOLLEGIUM Bp. XI. Bercsényi u. 28.

Bercsényi Stúdio Filmklub

márc.20.: Listománia r: Ken Russel
márc.27.: The shout /A kiáltás/ r: Jerzy Skolimowski
- társadalmi dráma -

Bercsényi-Country Club

márc.10-től Harmati Zsófia festő kiállítása
folytatódnak a versenytánc tanfolyamok, minden hétfőn 18-21 óra között, három szinten: kezdő, haladó, versenyző szint.

MARTOS KOLLEGIUM Bp. XI. Stoczek u. 5-7.

márc.30.: Bajonett Bisztró /Ars Presso/

M Galéria: Vikár László- krétarajz
Zsigó Andrea- tájkép fotó
Alexi Miklós- grafika
Arató Eszter- grafika
CSuhay Zsolt- fotó
Mészáros István
Illés Anna

Martos filmkör - néma -
márc.22.: Murman- Nosferatu 1921.
Cavalcanti- Csak az órák 1926.
márc.29.: Wiene- Dr. Caligari 1920.
Cocteau- A költo vére 1930.
A filmeket a műegyetemi "A" moziban láthatjátok 18.30-as kezdettel.

LANDLER KOLLEGIUM Bp. XI. Bartók B. u. 17.

IX. Kozlekkari napok
márc.21.: Aranykerek vetelkedo utána disco
márc.22.: Studium Dixieland Band utána disco
márc.23.: IX. Főkormányos beiktatása utána disco

támpont 2

BME PROGRAM:

R KLUB PROGRAM "R" épület

márc.16.20.00: Jazzlandia Frigid Bardot együttessel
márc.17.20.00: Latin rock
márc.18.: Julianus Apostata együttes- megzenésített versek
márc.19.18.00: Csatlakozó
20.00: Kosbor együttes koncertje

A KOSBOR együttes jórészt kortárs magyar költők verseit énekli. Bár 1987-ben a Diósgyőri Kaláka Folkfesztivál versenyét nyerték meg, zenéjükben mégsem a népzenei vonal az uralkodó. A négy tagú csapat fuvolát, csellót, gitárt, bőgőt, furulyákat és ritmikus hangszereket szólaltat meg, és nem idegen tőlük a többszólamú vokális hangzás sem. Nevüket egy vadon élő, az orchideák családjába tartozó virágtól kölcsönözték, ami az ókori görögöknél a termékenység egyik szimbóluma volt.
Dalaik nem könnyedek, de felszabadultak, mint egy kiáltás!

márc.20.17.00: Autogén tréning vezeti: Bauer Edit

TAMPONT SZINHÁZI NAPTAR - március

15. Várszinház- Döglött aknák
Katona- Három nővér
Radnóti- A hetvenkedő katona
16. Katona- A revizor
Várszinház- Lélekbúvár
József A. Sz.- Csoda
17. Katona- Három nővér
Vár- Lélekbuvár
Radnóti- Anna Karenina pályaudvar
18. Vár- Tartuffe
Pesti- A nagybőgő
Katona- Lulu
19. Katona- Vizkereszt
Radnóti- Anna Karenina pályaudvar
Vár- Tartuffe
20. Nemzeti- A kaukázusi krétakör
Vig- Koldusopera
Katona- Ubü király
21. Katona- Csirkefej
Vár- Csiksomlyoi passió
Nemzeti- Advent a Hargitán
22. Madách St.- Audiencia
Katona- Mizantróp
Radnóti- Ritter, Dene, Voss
23. Nemzeti- Elveszett paradicsom
Katona- Lulu
Vig- Sötétség délben
24. Nemzeti- Elveszett paradicsom
Katona- Lulu
Radnóti- Anna Karenina pályaudvar
25. Vár- Szerelem
Pesti- A nagybőgo
Katona- Csirkefej
26. Pesti- A földigilisztak életéből
Vig- Az ügynök halála
Radnoti- Esti kérdés
27. Vár- Csiksomlyói passió
Radnóti- Nóra
Katona- Kutyaszív
28. Vár- Vőlegény
Nemzeti- Elveszett paradicsom
Víg- A nyomorultak
29. Radnóti- A hetvenkedő katona
Katona- Lulu
víg- A nyomorultak
30. Katona- Lulu
Radnoti- A hetvenkedő katona
31. Katona- Vizkeroszt
Vár- Döglott aknák

KOMOLY ZENE

Jövő háten indul a Tavaszi Fesztivál. Ez érezhető a megélénkülő komolyzenei életben is. Ha valakinek a tizenegyedik oldal elolvasása után még maradtak kielégitetlen kulturális igényei, esztétikai éhségét finom falatok zavaró bősége várja. A koncertnaptárakat lapozgatva ezeket találtam legizgusztusosabbnak:

15. csütörtök	Schiff András zongoraestje - Bach művei - Zeneakadémia
16. péntek	A Tvaszi Fesztivál nyitóhangversenye - BKK
17. szombat	King's Singers - könnyed dalok - BKK
	Tokyo Ensemble - Brahms és mások - MTA
18. vasárnap	Számitógépzenei koncert - Zenetörténeti Muzeum
	Kocsis Zoltán - Wagner, Schubert - Zeneakadémia
19. hétfő	Gunn Ensemble - japán dalok - Vigadó
20. kedd	Zsidó kántorhangverseny - Zeneakadémia
21. szerda	Amati trió/Belgium/ - Haydn,Schubert - MTA
22. csütörtök	Budapesti Kórus - Liszt, Kodály - Mátyás-templom
23. péntek	Cyprien Katsaris/Franciaország/- zongoraest
	Brahms,Liszt - Zeneakadémia
	Magyar Virtuózok - Bach,Rossini, - Vigadó
24. szombat	Tóthváry György gitárestje - Bartók-emlékház
	Maurice André - trombita - Purcell,Tartini - BKK
25. vasárnap	Ünnepi hangverseny Bartók születésnapján - Bartók-ház
	Sebestyén János -csembaló,orgona - Händel - Vigadó
26. hétfő	Amadinda Együttes - Steve Reich művei - Zeneakadémia
27. kedd	Posta Szimfonikus Zenekara - Bernstein,Gershwin - Vigadó
28. szerda	MRT Szimfonikus Zenekara - Mozart,Stravinsky - Zeneakadémia

Helyszinek:

BKK- Budapesti Kongresszusi Központ
Jagelló ut 1-3.
Zeneakadémia Liszt Ferenc tér 8.
Zenetörténeti Muzeum Táncsics ut 7.
Bartók-emlékház Csalán u. 29.
MTA Országház u. 28.

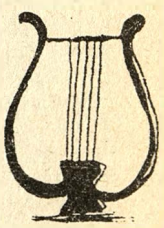

támpont4

Barotányi Zoltán

METEO

" Take walk on the wild side " (L. R.)

Lepusztult ipari tájak, földalatti alagútrendszerek, mocskos utcák, kékes-szürke színek, elvadult emberek - körülbelül ennyi Monory M. (alias Mész) András filmjének világa. Valaki azt mondta: a Meteo a káosz filmje. De hiszen a káosz mindig magában hordozza a rend ígérétét - már a görög mitológiában is a káosz (Chaos) a világrend szülőanyja. Amit látunk a viszont a rend utáni állapot, amely nyomokban még láttatja a rend korának nyomait, de azzal már csak leszármazási, "családi hasonlóság" (L. W.) köti össze. A leszármazás mindenesetre világos: így a film egyszerre lehet "pseudo - future" és a jelen parabolája.

Más oldalról viszont ha a modernséget a racionális technikák és a racionalitásba vetett hit (meg persze még sok minden más) kiteljesedéseként irhatjuk le - úgy filmünk nem csupán látványvilágában) maga már a posztmodern kort idézi a posztmodern művészet (és filozófia) látszólagos szenvtelenségével. Lásd: "a filozófia mindent úgy hagy, ahogy van"(L. W.)

Filmünk főhősei mindenesetre osztoznak ebben a szkepszisben és nem tulságosan erőltetik meg magukat, hogy vilgáukat a maguk "nyelvjátékában" leírják és ezáltal némiként racionalizálják. Sorsukat - helyzetükhöz méltóan - egy tökéletesen irracionális és külsődleges esélyhez, a lóversenyhez kötik - és nemhiába, amely egyben bizonyíték arra, hogy a világ szegmentjei némi szakértelemmel kiszámíthatóvá válnak és mintegy darabokban felsejlik a világ szerkezete. Aki pedig feltárja, az Eckermann a film egyetlen konstruktív figurája, a zseniális-félkegyelmű meteorológus,aki inkább szavak nélkül fejezi ki magát (talán már túl van azon az illúzión,hogy bármi fontosat közölhet embertársaival -legalábbis ezen a haldokló médián keresztül). Ő,a "világot leigázó tudóssereg"túlélőjeként a maga együgyű boldogságával szemléli környezetét, de az igazi világ számára álmainak Super 8-as Muppet--show-mitológiája. Minő fatális véletlen: éppen ő, az utolsó "racionalista" pusztul el véletlenül - értelmetlenül. Társai: Berlioz, a minden emberi érzéstől mentes kalandor és Verő a tehetetlen - öndestruktiv kallódó. Minden vágyuk, hogy végre eltűnjenek ebből a világból valahova, mindegy, hogy merre csak el innen. Eckermann halála után azonban Verő már tudja, pontosabban érzi, hogy nincs hova menni igy Berlioz egyedül repül el "valahova" (megható mennyire bizik forintunk értékében).

Nyelvi "gazdagságuk" már ismerős más szerepekből - amúgy ez a film nem csupán ebben emlékeztet bennünket más alkotásokra, hiszen mintegy képi kivetülése például a magyar zenei - müvészeti underground (nomeg külföldi idoljai) világának. A kapcsolat a szereplőválasztásból is kitünik: Eckermannt Kistamás László (ex-Kontroll, Balkan Futourist) alakitja, aki már több szubkultúra-filmben és Jeles A. Monteverdi Birkózókörében is megmutatta tehetségét.Bővelkedik egyéb idézetekben is a Meteo, mégpedig Mész hazai és külföldi filmkollégáinak immár klasszikus alkotásai jothatnak eszünkbe (pl. Jarmusch,Jarman,Scorsese ill. Jeles,Gothár,Szomjas némely filmje).Az idéző mód kissé kollázsszerűvé teszi az eredményt: íme a pusztulás már ismerős képei új szekvenciával (és persze egy kitűnő fírendező, Beremányi Géza által megformázva). No és persze kíváló szereplőkkel mint (Kistamáson kívül) Eperjes Károly (Berlioz) és Varga Zoltán (Verő),akik ezúttal is hozzák magukat.

A kitörésnek egy útját mindenesetre megmutatja a film,amikor zárásként Eckermann holttestét egy meteorológiai léggömbön elhagyja a föld " nyűgét s nyilait" felemelkedve a sztratoszférába.

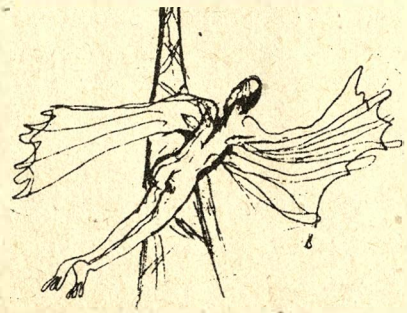

A szervezés ördöge intézte így, hogy ketten is ugyanarról a filmről írtak. Eleinte bosszantott a dolog, de aztán rájöttünk, hogy egész érdekes így. /Szerk./

FILM — Kovács Ágnes

METEO

Bunyeszek vagytok, ha nem veszitek észre milyen egy tuti világ ez! Zsozsó az nincs, a szisztéma világos: alkohol, öngyilkosság. Újabb és újabb ideológiai elemmel töltötték fel a bús nemzetet, de az elemek és velük az emberek egymás után kimerülnek. Nem marad más csak kiszuperált autók és lelkek roncstelepe. A világ összedől / mindennemű robbantás déli 12-kor/, helyét egy nagy szemétdomb veszi át. Ha nő is rajta virág /Eric, a fellegekben élő géniusz/ máris csalán és kóró fonódik rá /Berlioz és Verő /. Az agonizáló Földön élőknek már csak a Föld alatt /underground fekete-lét/, a Föld felett / a lassan úszó bárányfelhők között/, vagy a Földön kívül / vad, lázálmos halucinációk/ marad hely, pedig itt még mindig"élned, halnod kell".De már a halál sem az igazi.Eddig letemettek,most fölengednek.
Kivetkőzik magából a valóság, felborul az eső és sár rendje. Eső nélkül /csak mert rossz rendszert szült a század/ sár,latyak mindenütt. Persze lehet, hogy nap az "intézet" napos, száraz időt jelent, kitisztul az ég /s a kép/, felszárad a világ és az áttetsző égen dühödt rakéták helyett egy "békebeli" léghajó száll el fejünk felett. És akkor majd mindenki ott hagyja abba az ivást ahol épp elég, a Himnuszban is más sor dominál és érdemes lesz elzárni azt a bizonyos vizcsapot is , hagyni hogy folyjon az élet tovább.

Kazán D.C.

műsora

1990. március 16-án, pénteken 19.30-02.00-ig:

KONCERT: EXOTIC

NON-STOP FUNKY & SOUL DISCO /D.J.: Szeles Tibor/

MOZIFILMEK: A keményfejü /olasz, fsz: Terence Hill/

9 és 1/2 hét /am., fsz: Kim Basinger, Mickey Rourke/

TEAHÁZ

SALÁTABÁR

CASINO

1990. március 23-án, pénteken:

KONCERT: KENTAUR

NON-STOP FUNKY & SOUL DISCO /D.J.: Szeles Tibor/

Ájus Ferenc

Esti kérdés- Bálint András Babits-estje a Radnóti Színházban

A versmondásnak vannak "nagy pillanatai",amikor a terem levegője cseppfolyóssá válik,a közönség némán és döbbenten fogadja be a verset,együtt lélegzik,gondolkodik,érez az előadóval,s e pillanat alatt többet megtud a költészetről,mint amit sok vaskos kötetnyi elemzés elárul róla.

Ezekért a pillanatokért érdemes életre kelteni a verseskötetek halott sorait,végighallgatni a lámpalázzal küszködő amatőröket és a rutinnal bajlódó profikat.

Vezető színészeink közül vannak,akiktől még egyetlen ilyen pillanatot sem hallottam,de akadtak olyanok is, akiknek már a hangjuk megszólalásában benne volt a "nagy csoda"./Latinovits Zoltán,Őzé Lajos/

Bálint András estje kicsit döcögősen indul,néha úgy érezzük,a színész mond verset,nem az ember,a hangsúlyok a helyükön vannak,az éltrajzi részletek és a versek jól felelnek egymásra,valami mégis hiányzik.

De később Bálint András mindinkább átlényegül Babitscsá és a címadó vers utolsó soraiban megvalósul a "nagy pillanat":

mégis csak arra fogsz gondolni árván:
minek a selymes víz,a tarka márvány?
minek az est,e szárnyas takaró? ...

Az előadóest további értéke,hogy képet kapunk belőle a költő életéről,gondolkodásmódjáról,számos ma is aktuális kérdésről vallott nézeteiről./Tömeg és nemzet,Nemzedéki levél,A jó halál/ A műsorban elhangzó versek közül néhány:Mint forró csontok a máglyán...,Csak posta voltál,Ádáz kutyám,Balázsolás,Ősz és tavasz között.

KIÁLLÍTÁS

Nagy Anna

A Vigadó Galéria földszinti termében e héten Zoltánfy István, fiatalon, tragikus körülmények között elhunyt festőművész posztumusz kiállitását láthatjuk. Egy baleset során elevenen égett bent autójában. Maga ez a tény is nehézzé teszi számomra, hogy őszintén nyilatkozzam benyomásaimról. A festő fényképe folyton ott lebeg előttem. Ugy érzem, nincs jogom télkezni fölötte.

Az egész kiállitás olyan, mint néhány oldal egy elsárgult családi fényképalbumból, ahonnan a mult különös fényein keresztül kimerevetitett szemü alakok bámulnak ránk. A festő valahol a németalföldi primitív festészet és a szürrealizmus között keres összefüggést, amelyet sajátos népi örökséggel ötvöz.

Ezt leginkább Ars poetica cimü képe sugallja; meglepett, hogy nem annyira a szépet, mint a pontosságot, a teljességet keresi. Ugaz, már bebizonyitották egy párab, hogy a szépség csak zavaró tényező a müvészek számára. Technikai tudásában aligha kételkedhetünk.

Gyakori motuvum nála a"kép a képben"/déja vu/. Montázsszerüségével szinte foglyul ejti a témát, durva fatriptichonokba kényszeriti, amelyek, bizonytalanul inognak a falon...

Bevallom Zoltánfy István kiállitása nem okozott különösebb sokkot. Béke, család, szeretet. Ez lehet a siron tuli üzenet. Ugyanakkor érdekelt a közönség véleménye. A következő sorokat a vendégkönyvben olvastam:a festő ezeket sajna/szerencsére nem olvashatja.

"SZÉP!"....."Lenyügöző!"....."Képei megrenditik az érzelmek valamennyi hurját.Köszönöm!"....."TUTI"....
"Köszönöm tanár ur hogy megfestette ezeket a képeket".....

[illegible] (!!!) .

..... "Talán jobb lett volna, ha itt marad"-"Távozása azt hiszem megváltás"..... "utána néma csend".....

P.S. :Ezzel kapcsolatban csak az jut eszembe, amit Gomcourt mondott valahol valamikor: "A világon a legtöbb marhaságot kétségtelenül egy muzeumi festmény hallja."

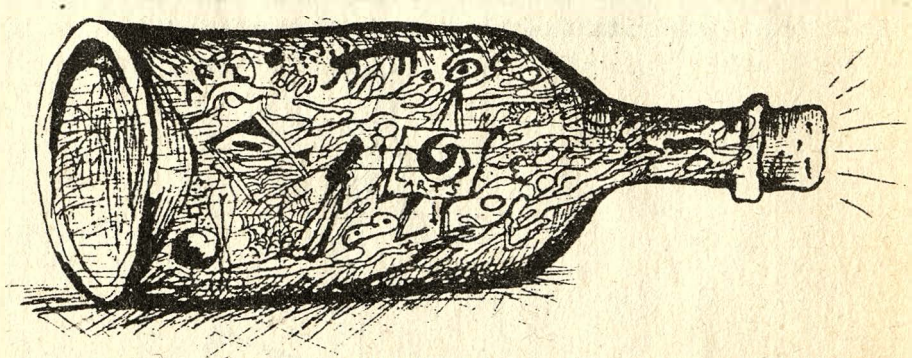

OPTIMIZMUS

A TÁMPONT STÚDIÓ PROGRAMJA:

XX. századi irodalmi portrék

Március elején Határ Győzőt és Ottlik Gézát bemutató előadásokkal útnak indult a STÚDIÓ. A további estek programja:

márc. 22 Márai Sándor /Rónay László/
29. Szentkuthy Miklós /Kabdebó Lóránt/
ápr. 5. Hajnóczy Péter /Reményi József Tamás/
19. Esterházy Péter /Ács Pál/
26. Nádas Péter /Ungváry Rudolf/

A programok csütörtökönként este 6 órakor kezdődnek az újonnan megnyílt Pinceklubban, a Közgázon.

Márai Sándor

Egy éve, hogy önkezével vetett véget életének az akkor 89 esztendős Márai Sándor Egyesült Államok-beli otthonában, 4o évi emigráció után. És 4o évi csend után: 1948 után mindössze egyetlen vers jelent meg tőle, pedig a két világháború közötti Magyarország legtermékenyebb és legolvasottabb írója volt. Életrajza helyett inkább néhány idézet müveiből, kedvcsinálónak:
"Mindennek súlya van számomra egy idő óta, mindentől várok valamit, néhány éve minden premierplan-ban jelenik meg nekem, az is ha megharapott valakit egy kutya, egy gázolás is, kiszakítva a napi hírek közül, egy államférfi szószátyár beszéde is, egy verssor, a cseédem hasfájása is... Nem számomra nincs többé "egyszerü" és "összetett" élet; a hétköznap legunalmasabb, mozdulatlan pillanata is átkozottul összetett."
"A menekülésvágy azóta is kísért, bizonyos életkorszakokban kitör rajtam, felrobbantja életkereteimet, botrányos helyzetekbe, kínos, félszeg válságokba sodor. Igy menekültem első ifjúságomban városról városra, meghitt és ismerős éghajlatok alól idegen éghajlatokba, míg ez az állandó otthontalanság természetesállapotnak tünt, idegrendszerem berendezkedett a veszéérzetre, s valamilyen mesterséges fegyelemben dolgozni kezdtem. Ma is így élek, két vonat, két szökés, két menekülés között, mint aki soha nem tudja micsoda veszedelmes, belső kalandra ébred. Megszoktam ezt az állapotot."

"...Ki volt neki Ady?
Ki volt a nép? Mi ezer év? Költészet és zene?
Arany szava?...Rippl sz.ne? Bartók vad szelleme?
"Az nem lehet, hogy annyi szív..." Maradj nyugodt. Lehet.
Nagy hatalmak cserélnek majd hosszú jegyzékeket.
Te halgass és figyelj. Tudjad már él a Kis Sakál,
Mely afrikai sírodon tíz körmével kapál
Már sarjad a vadkaktusz is, mely elfedi neved
A mexikói fejfán, hogy ne is keressenek.

"Jeges magány áradt el körülöttem. Több volt ez, mint az idegenség magánya, belülről sugárzott, lényemből, emlékeimből... Valamilyen elviselhetetlen megaláztatás emléke kinzott.
Tudtam, hogy feltétel nélküli emberi viszonyba nem keveredhetem már senkivel, át kell adnom magam teljesen a munkának, az "életmód"-nak, s átmonteni abba mindent, ami bennem és világomban emberi maradt."

Szentkuthy Miklós

Robert Musil szerint lehetetlen néhány szóval jellemezni bárkit is, túl kell / túl kellett / lépni a klasszikus regény leegyszerüsitő és egysiku alakábrázolásán.
S most mégis egy sommás jellemzés következik Szentkuthy Miklósról, talán csak csalogatónak:
"ő volt az egyetlen, aki lefordithatta Joyce Ulysses-ét..."/S.Z./
Egyszerre túl sok és túl kevés információt rejt a fenti állitás, de a végső kép talán a 29-dikei előadás és film után már összeáll.
Addig is néhány idézet Frivolitások és hitvallások c. könyvéből:

"... életem, műveim, pályám gyökerei és összetevői bizony nagyon sokfelé ágaznak, sokszor igen ellentétesek, és ennélfogva életemet állandóan a legnagyobb feszültségek kisérik, fűtik, gyötrik, esetleg üdvözitik.
Egyrészt ortodoxia, másrészt legvadabb szabadgondolkodás, apám legmerevebb konzervativizmusa és az én anarchikus hajlamaim.
Bennem van a spanyol katolicizmus, spanyol barokk művészet, halál, őrület minden tüze, fanatasztikuma, ugyanakkor nagyszerüen érzem magam, ha diszkrét angol hüvös gentlemanként viselkedhetem."

"A végső kérdések ingatnak éjjel-nappal, de azért van sürün olyan éjjel és olyan nappal, mikor élem az átlagember életét akinek semmi köze a végső kérdésekhez, éli a maga mindennapjait, olcsóbb lett a sárgabarack, lejár a telefonszámla.
A feszültségek úgy keletkeznek bennem -és gyakran úgy is oldódnak fel-, hogy szinész természetű vagyok és minden szerepet átélek. Mikor katolikus vagyok, mikor anarchista vagyok, mikor szeretem a goethei rendet, mikor szeretem a liberalizmust, ezek nemcsak olyan csipegetések és belekóstolgatások, hanem mélyen átélt dolgok, az átélés pedig viharral és drámai hullámverésekkel jár."

És végül két Kabdebó Lóránt idézet:

"Egy ember aki a müveiben a hallhatatlanságot jelenti, de ettől függetlenül, életével bizonyság az élet tragikusan gyönyörü volta mellett. Tudott élni. És tanitott élni. Független szellemként, megalázhatatlan nagyságként."

"Mindent a maga nem is egy, de millió ellentéteivel együtt tudott tudomásul venni, elemezni, átgondolni, szétszedni és összerakni. Istenre ráérezni és kétségek között vergődni. Mint hősei, akikre kiosztotta ezerarcú lényo valamely villanását: szikráznak szavaik, vibrálnak történeteik, az elnyugvás perceit a lázas keresés folajzott pillanatai váltogatják. Ezerarcú világ él müveiben."

TIZENEGYEDIK OLDAL

Horváth Endre

"Szekszárdon születtem, színésznőt szerettem..."/Babits B./

A mottó apropója kézenfekvő: Makk Attila, szekszárdi születésü költőt köszönthetem rovatomban. Jobban mondva nem költő, életmüvész. Emellett nem is barátom. Ez azt jelenti, hogy a megyei lapok után a tizenegyedik oldal is a függetlenedés utján jár.

Azt mondta, ne irjuk meg róla, hogy iparmüvészettel foglalkozik. Nem ezzel jellemezhető igazán. Nagy álma, hogy épitészként dolgozhasson. Kedvenc viselete : lezser zakó, nyáron napszemüveget hord. Amolyan posztmodern módra.

/ Saulus /
Pontos érzés egy kimerevitett kép sarkában.
Alázat hangtalan fehérsége. Egy kérdés marad csupán
hátra: miért éppen igy? A végleges választ csak egy banális
bemozdulás adhatná meg. A reménytelenség utolsó pillanata
ez. Az árnyék lefoszlik a képről. Lebegő homok a szemüregben,
véres saru a tüző napon.
a vásznat összezavarni már nem lehet.

Mindennapi buszozás

A falakon
pillantásom láthatatlan foltjai:
időjelző nyomok,
rétegződő hangulatok:
megőrzött változásaim

Mezőn fegyveresek
Nézik egymást, félnek
Közöttük szín és illat

Háború vagy tavasz van?

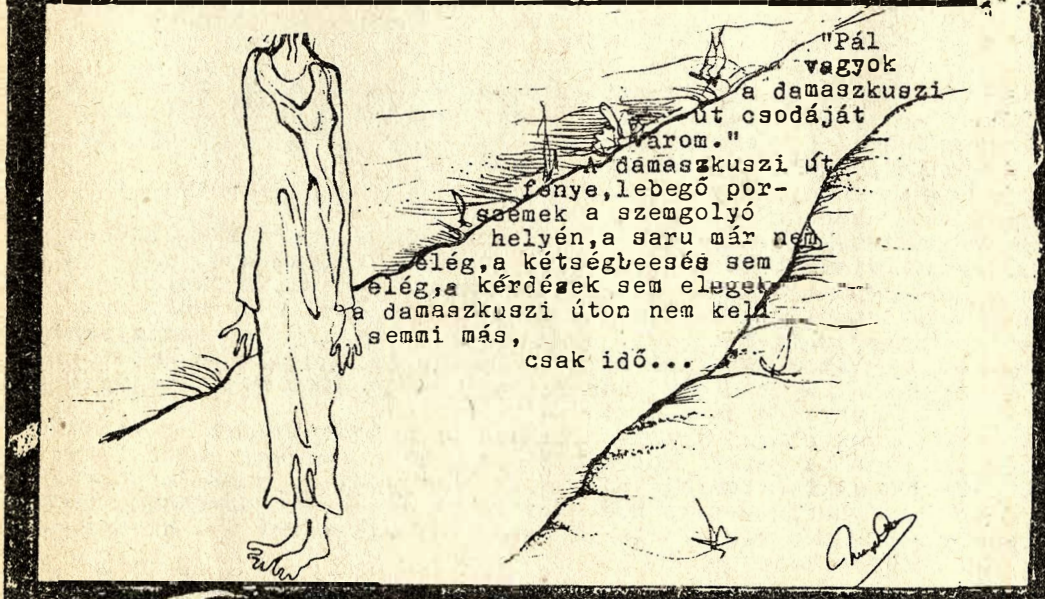

KÉT HÉT MÚLVA IS LAPOZZ A TIZENEGYEDIK OLDALRA!

BEMUTATJUK ——— Keszthelyi Tibor ———

a 19, 25, 31, 41 és 49 méteres rövidhullámon.....

1989 szeptemberében megnyílt Budapesten a Szabad Európa Rádió /továbbiakban SZER/ stúdiója, Kelet-Európában elsőként. Az eseményről úgy érzem nem sokan tudtak, és mivel ez a rádió már többször szerephez jutott a magyar történelemben, és elég jelentős eseménynek éreztem az új stúdió létrejöttét, ezért néhány gondolat erejéig meglátogattam az új szerkesztőséget.

T:- Mennyiben változott a SZER szerepe a '89-es év után?
SZ- Volt a 70-es években egy rádió amely Magyarországon monopol helyzetben volt. És bár '89 határozott változást hozott, még mindíg szükség van rá. Hogy miért? Az elmúlt 40 év itt Magyarországon annyi mindent elvett az újságírásból, hogy noha most már szabadon lehet írni, de hiányzik az elemzés, a kommentár, az analízis szokása, szerintem még a legjobbakból is, még azokból is akik igazán kiválóan tudósítanak. A kommentár eltűnt mint igazi műfaj. Hallgatóink ezt úgy szokták mondani, hogy " Az a feladatotok, hogy okosak legyetek ". És még egy dolog ami a SZER feladata lehetne: a nyugati összehasonlítások, a példák, a minták. Mind az ami itt most kezdődik, az a rendes nyugati demokráciákban már elég régóta működik. Volt is több ilyen sorozatunk amely bemutatott alkotmányokat, választási rendszereket stb.
T:- Hogyan viselte el a SZER az átállást az "ellenzéki rádióból" az elemző, ismeretterjesztő, és immár legális rádióvá?

RADIÓ FREE EUROPE
RADIO LIBERTY
BAJCSY-ZSILINSZKY út 66. I. 4
1054 BUDAPEST
TELEPHONE 1533-570
TELEFAX 1533-471

SZ- Nem volt törés, mert fokozatosan történt ez az egész. En azt szoktam mondani, hogy identitásválságban van a SZER, de ez inkább csak az én véleményem. Rettenetesen nehéz erről általánosságban beszélni, mert minden szerkesztő tulajdonképpen egy kicsit másképp gondolja, és ez a normális.
T:- Hogyan merült fel a budapesti stúdió gondolata,hogyan indult be a szervezése?
SZ- A kezdetek'88 végétől származtathatók, amikor is a SZER-esek kaphattak vízumot Magyarországra. Az első tárgyalások, amelyek még inkább puhatolódzó jellegűek voltak '89 tavaszán kezdődtek. Hogy miért fogalmazódott meg a gondolat? Természetesen azért mert minden vágyunk az volt hogy jelen lehessünk az eseményeknél. Magamon is látom, hogy mekkora különbség az, hogyha az ember kapott hírekből kint készít műsort vagy pedig ott van a helyszínen.
T:- Milyen a rádió jogi státusza?
SZ- Ez az ami nincs. Ugyanis formailag ez úgy működik /a megnyitáskor aktuális vezető engedélye alapján/, hogy egy ember lehet itt akinek akkreditációja van, a többiek pedig a munka mennyisége szerint jöhetnek-mehetnek. Egyébként meg kell jegyezzem, hogy igen előzékenyen viselkedtek a Magyarországi szervek a hivatalos ügyek intézésében.

támpont 12 ———

T:- A jogi státusz azért is érdekelt, merthogy a választások közeledtével rengeteg szabály vonatkozik a magyar médiákra, és hogy vajon a SZER aláveti-e magát ezeknek?
SZ- Természetesen igen. Bár jogilag nem vagyunk rá kötelezve, de mint ahogy az etikai kódexet is betartjuk, függetlenül munkahelyétől, úgy ezeket a szabályokat is.
T:- Milyen a rádió szervezeti felépítése?
SZ- Létezik egyszer a Radio Liberty amely a Szovjetunióba ad 16 vagy 18 nyelven, valamint a Radio Free Europe amely műsorokat sugároz Bulgáriába, Romániába, Csehszlovákiába, Lengyelországba. Ezeknek a központja a Central News a Központi Hírosztály ahonnan minden osztály kap angol nyelvű írásos anyagokat. Ezen belül létezik a Magyar Osztály amelynek az igazgatója Ribánszky László. A budapesti stúdiónak nincs külön igazgatója, de az van döntéshozó helyzetben aki a legrégibb rádiós múlttal rendelkezik. Ez most Kasza László. A magyar műsorok szerkesztése úgy megy, hogy reggel eldöntjük, hogy melyek azok a témák amelyekkel foglalkozni akarunk, akkor Münchennel egyeztetjük, majd hívjuk a tudósítókat az egyéni feladatokra.
T:- Miért nem reklámozzák a SZER-t?
SZ- Egyelőre plakátokon történik, de az igazi propaganda csak mostanában fog beindulni.
T:- Kap-e új hullámsávot pl. az URH-n?
SZ- Ezzel az amerikaiak foglalkoznak, ők tárgyalnak ez ügyben, bár igen lassan. De szerepel a tervekben.
T:- Milyen a kapcsolat a hírügynökségekkel?
SZ- Az MTI magyarországi anyagára előfizettünk. Az itt dolgozó külföldi tudósítokkal pedig inkább csak emberi. Ugyanis ők teljesen más szempontok szerint adják az anyagaikat, ők nyugatnak adnak, mi viszont Magyarországnak, ami teljesen más. Ezért is tartom magunkat magyar rádiónak.
T:- A budapesti előadás technikai feltételei adottak?
SZ- Elvileg igen, és azt szerettük volna ha ez működik is, de Münchenben úgy döntöttek, hogy ne merjünk ebbe belefogni mert nem 100%-os a megbízhatósága. Feed line vonal van, ami stúdió minőséget biztosít.
T:- Milyen a pénzügyi támogatás?
SZ- Az öreg kollégák viccelnek azzal, hogy amíg a CIA finanszírozta addig jól ment a rádiónak, és ez valóban így is volt, amíg a 70-es évek közepe táján botrány nem lett belőle, és azóta a kongresszus szavazza meg évente a költségvetését. De egyelőre az amerikai congressman-ek is úgy gondolják, hogy a K-Európai események ellenére is szükség van a rádióra. Bár ennek ellenére néha pitiáner spórolásokra kényszerülünk. Mindezzel együtt mégis bízom a rádió jövőjében, mert amikor döntenek, akkor nem a Magyar Osztályról döntenek, hanem a SZER egészéről. Nemsokára meg fog születni a varsói és a prágai stúdió is, akik a saját területükön tudósítanak.

És még egy érdekes dolog. Teljesen megváltozott a hallgatók viszonya. Eddig egy kép alakult ki bennük a hangok alapján, egy szinte szenvedélyes viszony. Amikor megtudták, hogy megnyílt a stúdió, az első néhány héten szinte megrohamozták. És azt is tapasztaljuk, hogy másként hallgatják azt a SZER-t amelyik megfogható.

T:- Köszönöm a beszélgetést.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

BAJCSY ZSILINSZKY [illegible]
1054 BUDAPEST
TELEFON 1533-526
TELEFAX 1533-471

támpont 13

BEMUTATJUK

A DEÁK FERENC TÁRSASÁG -ot !

Eötvös Lóránd Tudományegyetem
1364 Budapest
Egyetem tér 1-3.

Manapság divat valamit alapítani. Gombamód szaporodnak a mindenfajta célokra létrehozott társulások, melyek közül sok megpróbál kilépni a függöny elé és a hatásosra tervezett bemutató után minél több támogató tapsot begyűjteni. A régi római receptet jó páran megtanulták: cirkusz kell a népnek (ha már kenyér nincsen). A forgatókönyv: végy egy kis politikát, hozzá egy-két jósvádájú konferansziét, az egészet kiabáld jó hangosan, a siker nem marad el - legalábbis egy darabig.

A kívülálló elgondolkodhat: vajon érték, vagy érdekteremtés folyik, s ha szemlélődvén ez utóbbit látja erősebbnek, lassan mindenfajta szerveződéssel szemben inflálódik a bizalma.

Ilyen közérzületben milyen ismertetőt adjon magáról egy társaság? Milyen bizalmat kérjen? Milyen hitelre számítson?

Próbáljon építeni a Független, Demokratikus, Őszinte panelekre; ragasszon magára ilyen minősítést: Én bíz' nem olyan vagyok mint a többi? Mi a teendő? A megcsömörlöttségből táplálkozó közöny falát nehéz áttörni. A hetyke magabiztosság már nem elég. A dölyfös rohamoknak könnyen véresfejű visszavonulás lehet a vége. Valódi próbatétel mindezen realitással birokra kelni, s ehhez kell Szizüphoszt példának venni. Az enumeráció után következzék végre az in medias res.

A Deák Ferenc Társaság ötlete 1989 tavaszán fogalmazódott meg, pár nyugtalan jurátus fejében. A cél ami közös platformra hozta őket - a langyos fürdőt, frissítő zuhanyra váltani.

Először újságírással próbálkoztak - tisztes sikerrel. A nyári erőgyűjtés után hozzáláttak nagyralátó terveik megvalósításához:

Két előadássorozatot szerveztek - az egyik politikai pártoknak adott fórumlehetőséget(Ribánszkitól Krassóig); - a másikra a tudományos élet kiemelkedő személyiségeit hívták meg (Kéri Lászlótól Lengyel Lászlóig). Az első célja a politikai káosz eloszlatásának elősegítése, első kézből szerzett információk révén. A második a hallgatók látókörét volt hivatva szélesíteni.

A jogi egyetemista lét sivárságát, a leendő szakmától való elszigeteltséget, a patrónusi rendszerrel kívántuk enyhíteni. Ennek lényege, hogy egyaránt jogi diplomával rendelkező, ám más foglalkozású személyek, maguk mellé vettek 2-3 hallgatót és rendszeres találkozóikon igyekeztek bevezetni őket a szakma, paragrafusokon túli rejtelmeibe. A leggyötrőbb problémát a mai napig a diákközösség hiányában látjuk. Az emberek közötti kapcsolat megteremtésére legalkalmasabb hely egy klub vagy buli.

Bulik voltak és lesznek, egy klub megteremtésének munkái jelenleg is folynak. Az eddigi tevékenységek folytatása mellet a következő új programokat tervezzük: Itt a Közgázon az új pinceklubban a Deák Casinó keretében minden páros héten zenés-táncos esteket, zenés filmvetítéssel, tánctanítással és bemutatóval; páratlan hetek programjai közé tartoznának olyan folyóiratok szerkesztőségi estjei, mint pl. a Liget, Hitel, Hiány, 2000..... Tervezzük még amatőrök és színi főiskolások bemutatóit, koncerteket, müveltségi-szakmai vetélkedőket, és még sok mást.

Múlt, jelen, jövő nagyszerű felemlegetése után, mi is következhetne más, mint az írás vége a signó és a fenti gondolatsor hitelül a gyakorlat.

támpont 14 ———

UTAZÁS

Both Vilmos

"Tegnap a Gyimesbe' jártam"

Ha nem is tegnap, de néhány hete valóban volt alkalmam Gyimesben járni, s most szeretném néhány élményemet megosztani Veletek.

Gyimes a történelmi Magyarország határvidékén, a Székelyföldet Moldvától elválasztó Kárpát-vonulat egyik festői (ez a jelző nem hiányozhat egy valamirevaló útleírásból, ráadásul a vidék tényleg nagyon szép) völgyében, a Tatros folyócska felső folyásánál terül el. Ma is láthatók az "ezeréves határt" védő Rákóczi-vár romjai, és az erdőkben néhány elszórt határkő emlékeztet a szebb napokra, meg talán a mai forgalomhoz képest többszörösen túlméretezett , a "kicsi magyar világban" (40-44) épült gyimesi állomásépület, ami akkoriban vámházként szolgált. Ezenkívül már csak az öregek emlékezetében él (talán kicsit megszépülve is) az a rövid idő, amikor a boltos, a vasutas, meg még a csendőr is magyarul beszélt...

A Gyimes völgyében három nagy falu húzódik meg: Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplok és Gyimesbükk. Mindegyik község több falurészből, a falurészek pedig számtalan "patakból", vagy "patakából" állnak, amiket mi jobb híján utcának nevezünk. A patakák egy-egy kisebb völgyben kanyarognak, sokszor 10-15 kilóméter hosszan, megszámlálhatatlan elágazással, kitérővel, amelyekben néha csak egy család lakik, s ilyenkor a név is a lakókra utal (pl. Antalokpataka). Az út két oldalán fakerítés, a kerítés mögött pedig aprócska, teljesen, vagy csak az ablakkeretek mentén kékre, zöldre festett faházak, ólak, istállók, az udvaron állatok, a nyitvafelejtett kapun át az útra is kitévednek, de a sáros földúton úgyis csak egy-egy lovas- vagy ökrösszekér cammog szénával vagy farönkökkel megrakva, meg néhány öreg halad az "apostolok szekerén" a több órányi járásra lévő templomba, meg a boltba, ahol már mindig lehet kenyeret kapni, most már talán minden jóra fordul...

A völgyeket fenyvessel borított hegyek zárják közre, ahol a medvék és farkasok gyakorta rájesztenek a favágókra vagy nyáron a hegyi legelőkön elcsángorló jószágra.

A gyimesi csángók megélhetését tehát jórészt még ma is az állattartás és a fakitermelés biztosítja. Mivel nagyon kevés a megművelhető földterület, és a gabonaféléknek egyébként sem kedvez az éghajlat, ezt a területet elkerülte a kollektivizálás, így a magángazdaságok még a legzordabb időket is átvészelték valahogy. A sípályának is túl meredek hegyoldalakat nyáron lekaszálják, a lankákra az állatot hajtják ki tavasztól őszig, az -államosított- erdőt pedig rablógazdálkodással irtják. Azt suttogják, a kisajátított erdőket felosztják a régi tulajdonosok között, s így talán megmenekülhet a teljes pusztulástól. Régen "a zsidóknak" volt több fűrészüzeme, ahol a környékbeli férfiak munkát találtak, s nem kellett Csíkszeredába vagy Comanestibe bejárni 2 vagy 3 műszakban. (A zsidókról még annyit, hogy a barackosi fűrészüzem volt tulajdonosai Belgiumból több kamionra való élelmiszert és ruhát küldtek az ott lakó néhány tucat családnak...Végül is, alig több, mint negyven év telt el...)

A legsajátosabb helyzetben Gyimesbükk község van, mivel 1950-ben egyetlen tollvonással elszakították természetes földrajzi, néprajzi, etnikai környezetétől, és Bacău megyéhez csatolták, miközben a másik két csángó település to-

vábbra is Hargita megyéhez, vagyis Csikországhoz tartozott. A fokozatos beolvasztás sikerét jelzi, hogy az iskolákban már tíz éve megszűnt a magyar nyelvű oktatás. A gyermekek csak a hittanórán tanulhatták meg anyanyelvükön a betűvetést, olvasást, s persze a családban, ha akadt, aki foglalkozzon velük. Az embereknek a száz kilométerre levő megyeszékhelyre kell utazniuk ügyes-bajos dolgaikkal, ahol természetesen csak románul értenek, miközben a fontosabb iratok (telekkönyvek, földösszeírások) a régi központban, Csikszeredán porosodnak.

A fentiekből is kiderül, hogy a forradalom után a falu új vezetői előtt két fontos feladat állott: a magyar nyelvű oktatás megszervezése, és a régi megyehatár visszaállítása. Mindkét kérdésben végigkérdezték a teljes lakosságot (5600 lélek), melynek 70%-a kérte a magyar nyelvű oktatás beindítását és a Hargitához tartozást. Az előbbi kérdés ottjártunkkor már többé-kevésbé megnyugtatóan rendeződött: vannak magyar tannyelvű iskolák, és a román tannyelvűekben is tanulható a magyar nyelv, ha igény van rá. A legnagyobb gondot a magyar tanerő hiánya jelenti, hiszen az ördögi terv része volt az a kihelyezési rendszer is, amelynek értelmében a magyarlakta területekre csak románul értő-beszélő tanárt küldtek, míg a magyartanárokat a regáti részekre kényszerítették.

Gyimes lakói messze földre híresek vallásosságukról. Gyimesbükk község lakóinak többsége katolikus, és az ortodoxok között is sok a magyarajkú, tehát a vallási és etnikai hovatartozás nem fedi egymást. Ennek az az oka, hogy a görögkatolikus egyház betiltása után nem minden magyar vált katolikussá, hanem sokan az ortodox egyházba léptek át. Tovább bonyolítják a helyzetet a vegyesházasságok, amelyek esetén itt a férfi vallását kell felvennie a feleségnek és a születendő gyermekeknek is. A vallásosságra visszatérve, valóban nagyon sokan járnak templomba, majd' minden házon ott a kereszt, s a szobákat is szentképek díszítik, a plebános úr azonban mégsem elégedett: sokak hite felszínes, a mindennapokra elfogy a vasárnapi mise áhitata, a szeretet. Ugyanakkor minden gyerek jár hittanra, ahol nagyon kemény követelményeknek kell megfelelniük.

A faluban sok régi mesterséget űznek még ma is, találkoztunk vízimolnárral, kováccsal, szűccsel, szabóval, kosárfonóval, láttunk fonodát és szövőszéket. Ettünk kemencében sütött házikenyeret, puliszkát és "magyar málét". Sok asszony mossa ruháit a patakokban sulykolóval, és a vajat, túrót, tejfölt is otthon készítik. A felesleget a vásárokban iparcikkekre, gabonára cserélik, vagy elteszik ínségesebb időkre.

Rengeteg dologról írhatnék még, de ízelítőnek ennyi is elég, akinek megragadta a figyelmét az írásomban úgy-ahogy körvonalazódó vidék, szánjon rá néhány napot, és keresse fel a gyimesi csángómagyarokat!

Vonattal Brassó és Csikszereda átszállással a legegyszerűbb eljutni Gyimesbe, kocsival pedig szintén Csikszereda felől lehet megközelíteni.

Végül egy kérés: mind az iskoláknak, mind az egyháznak nagyon nagy szüksége van magyar nyelvű könyvekre, gyermekirodalomra, hittankönyvekre, folyóiratokra. Kérlek, ha valamilyen formában módodban áll segíteni (csomag, segélyszállítmány,stb.), az alábbi címre juttasd el ajándékodat:

Nagy Ince plebános úr Ghimes-Faget 215. Jud. Bacau 5494

támpont 16 ———

Citadella

Az 1897-es esztendő egy koratavaszi napján nem mindennapos esemény zajlott le a VÁROSban.Csákánnyal,feszítővasakkal,hatalmas kalapácsokkal felfegyverkezett emberek vágtak neki a Gellérthegy lejtőjének.Arcuk a helyzethez illő komolyság mellett vidámságot árult el.Régóta vártak és készültek erre a percre:a hegy tetején emelkedő,minden hazafi által gyűlölt erődítményt készültek,ha csupán jelképesen is lebontani.

A talán nem túl pontos hasonlattal,de az érzéseket jól kifejezően a "magyar Bastille"-nek nevezett Citadella falait földig rombolni hatalmas munka lett volna,s a cél nem is ez volt,hiszen hadászati szempontból már nem sok jelentőséggel bírt.A nép a közel ötven évvel azelőtti,de az érzelmekben mindig is frissen élő forradalom és szabadságharc vérbefojtásának szimbólumát látta benne.A jelképes falbontás azt volt hivatva kifejezni,hogy a magyar nép törekvéseiben függetlennek tekinti magát a császári háztól,a Monarchián belül betöltött szerepében pedig teljesen egyenrangúnak.

A Citadella/ fellegvár,olasz/ 1854-ben készült el első és egyetlen elemeként a Haynau megálmodta magyarországi erődláncolatnak. Építői Kasselik Ferenc és Zitterbarth Mátyás.Nem véletlenül helyezték el az egyik legfontosabb stratégiai ponton:innen katonai szempontból az egész város kitűnően ellenőrizhető.Az építmény hosszan elnyúló alaprajza a hegy gerincvonalát követi.Tulajdonképpeni erődrésze a nyugati oldalon áll,félkörös udvar köré épült,kéttraktusos, és egy emelettel emelkedik ki a két végponton elhelyezett védművek közül.Boltozatos termei az ún. kazamaták,udvarán 80 m mély ciszterna található.Lőrései az udvar,a Duna és a budai hegyvidék felé nyílnak.Az erődöt hajdan védőárok övezte.A bástyákkal védett udvaron kapott helyet a laktanya.Az egész építmény 220 m hosszú,45-60 m széles ,a falak magassága 12-16 m.

A Citadellát 1854 júniusában vette birtokba az osztrák katonaság, 60 ágyúval.Hadászati szempontból a saját korában sem számított korszerűnek,sokkal inkább a lakosság megfélelmítésére szolgált.Az erődben állomásozó legénység egy évben egyszer jutott igazi harci feladathoz.A király születésnapján kellett díszlövéseket leadni.Ezenkívül a közeledő hajókat jelezték egy árbóckosárral,de ez inkább unaloműző játéknak volt jó.

A Citadella ill. a hegytető hasznosítására számos terv született. Még a múltszázadban született az az elképzelés,hogy az erőd helyére egy óriási,az országot léptékhelyesen ábrázoló térkép kerüljön.Széchenyi Ödön,apja ötletét vetette fel újra:nemzetünk hősei számára egy magyar Pantheont kellene létesíteni ezen a területen.A legújabb törekvések az idegenforgalmat szolgálják.Ezek egyik előnyös szempontja,hogy a meglévő falakat fel kívánják használni.Az épület nagyrészében szállodát létesítenének, a volt erődépületet egy hatalmas üvegkupola fedné,alatta stereo-mozi kapna helyet,ezen felül számos teraszt alakítanának ki a panoráma nyugodt élvezetéhez.

Ennyit adalékul a nap mint nap előttünk magasodó látványhoz. Talán nem vesz el semmit a Gellérthegyhez fűződő gyengéd érzelmeinkből,hogy némi konkrét adathoz is jutottunk ökegyelmét illetően.

Hamarosan virágba borul az egész hegyoldal,tavaszi madárfütytyök,szikrázó kék ég.Ha elegünk van a város zajából és füstjéből itt lelhetünk nyugalmat leghamarabb.És ezen túl a látvány valóban lélegzetelállító.Az egész város a lábainknál hever,csupán Budafok rejtőzik el egy dombhát mögé.

——— támpont 17

MAGYAR TÁJAK — Kucsinka Katalin

"Kis magyar néprajz"

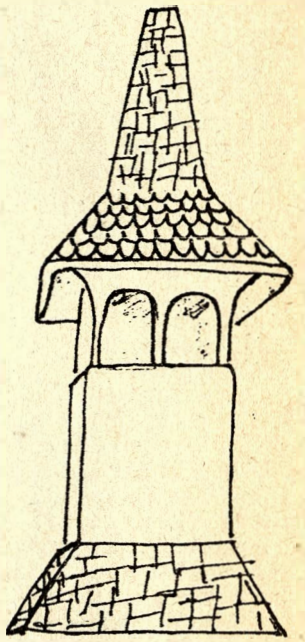

Erdélyi Mezőség

A Kis- és a Nagy-Szamos, a Sajó, a Maros és az Aranyos közötti erdőtlen dombság Erdély középső részén. A magyarok a 10-11. században már benépesítették e tájat, a románok nagyobb számban a 16-17. században költöztek be. Ma mintegy 300 falu, többségében apró település található a Mezőségen, erős román többséggel, de a magyar szórványok sokfele megmaradtak. A magyarság szigetcsoportszerüen szétszóródva, román falvak közé ékelődve él. Jellegzetes vidék pl. a Sajó mente nyolc magyarlakta faluja, a Felső Maros mente /Szászrégentől É-ra/ hat faluja. A szétszórtság következtében a tájegység népi kultúrája Erdély legarchaikusabb magyar paraszti müveltsége, ugyanakkor intenzív kölcsönhatásban él a környező románsággal is. Jellegzetes települései: Buza, Szék, Válaszút, Bonchida, Szamosújvár stb. A néprajztudomány csak igen későn, a 30-40-es években fedezte fel /főleg zenei és táncéletére figyelve/ a Mezőség népmüvészetét.

Nehéz e tájegység néprajzi jellegzetességeiről átfogóan írni, mivel rendkivüli gazdagság, változatosság jellemzi a hímzések technikájától, motívumaitól elkezdve a viseletek elemein át a népzene dallamvilágáig valamennyi területen. Ugy gondolom, hogy érdemesebb egyetlen terület kiválasztásával ízelítőt adni e gazdagságból. A következőkben megpróbálom az egyik népmüvészetében jellegzetes település, Szék néprajzi jellemzőit összefoglalni.

Szék Bonchidától északkeletre fekszik, néprajzi szempontból egyedülálló sziget. Nagy múltra tekint vissza. Sóbányáit már a rómaiak ismerték, a XVIII. századig folyt bennük a bányászat. A települést III. Endre 1291-ben király város rangjára emelte. Az egykori városból utóbb nagyközség lett, de városias jellegét bizonyos mértékben megtartotta, /mutatja ezt a településforma stb./. Szék, melynek a legutóbbi időben ötezer lakosa és 6300 hektáros határa van, három részre oszlik: Felszeg, Forrószeg, Csipkeszeg; ezek bizonyos önállósággal is rendelkeznek.

A széki hímzések alapanyaga vékony pamutvászon, szinte kizárólag csak piros fonalat használnak, a kéket ritkán alkalmazzák. Túlnyomóan párna és derékaljvégen varrták, kivételesen kendőre is. A széki szőttesek kenderből vagy pamutból és gyapjúból készülnek. Legismertebbek a falra függesztett ill. az asztalra terített "hosszú-kendők" vörös-fehér, vörös-kék, vörös-kék-fehér csíkozással.

A széki viselet a többi mezőségi viselettől különböző, meglepően egyöntetü öltözet. A férfiak gyolcsinge lehajtós gallérú, kézelős ujjú, kivetve viselik. Nyáron bő vászongatyát, télen szürke háziposztó harisnyát viselnek hozzá. Az ing fölé magasan csukódó kék posztó lájbit öltenek. Téli öltözet a kék posztó ujjas és fölötte a hímzett bárány-bőr mellrevaló. Nyáron lehajtott karimájú szalmakalapot viselnek, télen pedig bárányból kucsmát. A lányok, asszonyok rendszerint bekötött fejjel járnak. A női ing bő, bevarrott rövidujjú, kivágott nyakkal, /ellentétben az erdélyi viseletekkel/. Pendelyt vesznek hozzá alulra, az inget a fensing nevü szoknya fogja le. A szoknya végig apró rán-

cokba szedett, hasonlóan az elé kötött kötényhez. Az ing fölé feketo posztó mellényt, vagy télen posztó ujjast öltenek. A viselet tartózkodó színeiben. A nők talán csak fehér-piros és fekete színü, a férfiak fehér-kék-fekete színösszeállitásu ruhadarabokat viselnek. A széki táncok régies gazdagsága annak köszönhető, hogy a hajdani fejlett városi táncélet szervezett közösségi keretei /táncház/ máig fennmaradtak. Erdély és a Kárpát-medence legépebb táncrendje maradt itt meg. A táncciklus sorrendje: sürü tempó - ritka tempó - magyar - lassu és csárdás - porka - hétlépés. Valamennyi táncnak pontos "koreográfiája" van. Fontos megemliteni, hogy a Magyarországon a 70-es években induló táncházmozgalom a széki táncok tanitásával kezdte, és e táncrend ma is állandó programja a táncházaknak.

ÖRÖK MOZGÓ

március 16. 18.00: Hitchcock: A kötél
20.00: Bergman: Fürészpor és ragyogás
17. 18.00: Hitchcock: Mentőcsónak
20.00: J. Tati: A nagybácsim
18. 18.00: Hitchcock: Elbüvölve
20.00: Bergman: Szerelmi lecke
19. 18.00: Hitchcock: Forgószél
20.00: Pasolini: Dekameron
20. 18.00: J. Tati: Hulot ur közlekedik
20.00: Pasolini: Canterbury mesék
21. 18.00: Hitchcock: Rémület a szinpadon
20.00: Pasolini: Az ezeregyéjszaka virágai
22. 18.00: Összeállitás '47-es Hiradókból
20.00: Hitchcock: A kötél
23. 18.00: Bergman : Hetedik pecsét
20.00: J. Tati: A nagybácsim
24. 18.00: Bergman: Arc
20.00: Hitchcock: Forgószél
25. 18.00: Hitchcock: Gyilkosság telefonhivásra
20.00: J. Tati: Playtime
26. 18.00; Hitchcock: Psycho
20.00: Pasolini: Dekameron
27. 18.00: Bergman: A nap vége
20.00: Pasolini: Canterbury mesék
28. 18.00: Hitchcock: Madarak
20.00: Pasolini: Az ezeregyéjszaka virágai
29. 18.00: Összeállitás '48-as Hiradókból
20.00: Hitchcock: Psycho

SZKÉNÉ PROGRAMJA

március 16-án este 8-kor Sz. Tóth Attila estje
-dalok,versek-
március 17-én este 8-kor a Természetes Vészek Kollektíva előadása
zeneszerző-rendező: Árvai György
koreográfus-előadó: Bozsik Yvette
utána a Da Motus táncegyüttes demonstrációja
március 18-án,30-án és 31-én este 7-kor az Arvisura Színházi Társaság előadása: M.Bulgakov:Mester és Margarita
március 25-én este 8-kor az UtolsóVonal ötödik akciója
március 28-án este fél 6-kor Perenczi Róbert és Ipacs Géza akciója:
Sárga farkas

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében
-Kamaraszínházi Találkozó
március 19-én este 7-kor E.Bond:A balhé
rendezte Vörös Róbert
a Szigligeti Színház előadása
március 20-án este 7-kor R.W.Fassbinder:Petra von Kant keserü könynyei ; rendezte: Jordán Tamás
a Kaposvári Csiy Gergely Színház előadása
március 21-én este fél 11-kor! és március 23-án,24-én este 7-kor
S.Mrozek:Mulatság
szereplők:Bán János,Dörner György,Gáspár Sándor
március 22-én este 7-kor P.Handke:Kaspar
rendezte: Árkosi Árpád
a Miskolci Nemzeti Színház előadása
-az USA kormányának támogatásával
március 26-án este 9-kor BODY MUSIC
Keith Terry/USA/ test-zenész,dobos,ritmustáncos előadása

A KÖZGÁZ FILMKLUB március végi programja

III.19. 18.00 Olmi:Éljen soká az úrnő/1988/
20.00 Kusturica:A papa szolgálati útra ment/1986.jug./
III.21. 18.00 Kachyna:A magas fal/1963/
20.00 Jeles:Angyali üdvözlet/1984/
III.26. 18.00 Antonioni:Nagyítás/1967/
20.00 Glinski:Vasárnapi tréfák/1988/
III.28. 18.00 Kachyna:Éljen a köztársaság/1965/
20.00 Mihalkov:Pereputty/1981/

Felelős kiadó: Kupcsik József
Szerkesztette: Keszthelyi Tibor
Címlap : Nagy Adám
Készült a BKE /volt MKKE/ nyomdájában
2000 példányban
Nyomdavezető : Jász József